

(23) 4/06

ภูเก็ท : การศึษาในคานอนุรักษสถานัตยกรรมโดยการฉงเมือง

นางสาว ฤษณี หายตะคุ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึษาตามหลักสูตรปริญญาฉง เมืองมหามัณฑิต

แผนกวิชาฉง เมือง

มัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2522

000836

T15602199

Phuket : A Study in Architectural Conservation by Planning Measures

Miss Doosadee Thaitakoo

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Urban Planning

Department of Urban Planning

Graduate School

Chulalongkorn University

A.D. 1979

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ภูเก็ต - การศึกษาในค่านอนุรักษสถานปัตยกรรมโดยการผังเมือง
 โดย นางสาว ฤษฎี หายตะคุ
 ภาควิชา ผังเมือง
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกชา บุญคำ
 ปีการศึกษา 2522

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาเพื่อค้นคว้าหาแนวทางประณีตระนอมในการอนุรักษ์ตัวเมืองเก่า
 ใจกลางเทศบาลเมืองภูเก็ต ในช่วงระยะเวลาปัจจุบันภายใต้เงื่อนไขของการไม่ทำลายเอกลักษณ์
 ของอาคาร กลุ่มอาคาร และสภาพแวดล้อมที่มีคุณค่าในค่านสถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์
 โบราณคดี และ วัฒนธรรม ตลอดจนคุณค่าในเชิงเศรษฐกิจที่จะสูงขึ้นเนื่องจากการพัฒนาภูเก็ตเป็น
 แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในอนาคต

วิธีการดำเนินการศึกษาของวิทยานิพนธ์ เป็นไปตามกระบวนการวางแผนโดยมีขั้นตอน
 โดยสรุป ดังนี้

- 1) ทำการสำรวจ สังเกตการณ์พื้นที่ศึกษาในเนื้อหาของการใช้ประโยชน์อาคาร ลักษณะ
 และสภาพของสถาปัตยกรรม ความเป็นมาในทางประวัติศาสตร์ สภาพความเป็นเจ้าของ และ
 ความกดดันในการต้องการความเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง
- 2) หาเกณฑ์การพิจารณา เพื่อให้คุณค่าในอันจะชี้ อาคาร กลุ่มอาคาร ถนน ที่โล่ง ที่มี
 ความสำคัญและมีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์ในระดับต่าง ๆ อย่างชอบด้วยเหตุผล และพิจารณากัน
 การใช้สอย และกิจกรรมในอาคารปัจจุบัน ตลอดจนกิจกรรมใหม่ ๆ ที่จะนำมาสร้างควมมีชีวิตให้
 แก่อาคารเก่าที่มีค่าเหล่านั้น

3) เตรียมนโยบายเพื่อการปฏิบัติการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม เมื่อทราบว่าอาคารใดควรอนุรักษ์ตามระดับและสภาพของปัญหา เราก็ทำการศึกษาต่อไปเพื่อวางแผนการอนุรักษ์ โดยมีความคิดหลักเบื้องต้นว่า จะสงวนรักษา เพิ่มค่าให้กับคุณลักษณะพิเศษของสถาปัตยกรรม และสภาพแวดล้อมกายภาพอื่น ๆ ด้วยการนำอาคารนั้นมาใช้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์ความมีชีวิตให้กับตัวเมือง เก่าอย่างสอดคล้องกันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม

4) ศึกษา วิเคราะห์ เครื่องมือทางกฎหมายที่จะใช้สนับสนุน และควบคุมการปฏิบัติตามแผนการอนุรักษ์ นอกจากนี้ก็ศึกษาค้นหน่วยงานเพื่อประเมินค่าความสามารถในการปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนโดยเฉพาะคำนึงงบประมาณในการปรับปรุงและบูรณะ

โดยสรุป ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ปัญหาการเงินอุดหนุน กฎหมายควบคุมการบริหารหน่วยงาน และความเข้าใจของสังคมนั้น ปัญหาการบริหารหน่วยงานสร้าง และตอบคำถามได้ดีกว่าสิ่งอื่น ในกรณีของภูเก็ต การศึกษานี้จะหาประโยชน์และความก้าวหน้าในระดับปฏิบัติการไม่ได้เลย ถ้าไม่มีหน่วยงานใดยื่นมือเข้ามารับผิดชอบ วางแผน และโครงการ ตลอดจนแผนงานในดำเนินการให้ลุล่วง หน่วยงานเดียวที่มีอำนาจเต็มที่และมีความรับผิดชอบโดยตรงในขณะนี้ คือ กรมศิลปากร แต่กรมศิลปากรจะไม่สามารถทำงานให้ก้าวหน้าได้ หากปราศจากการกระตุ้นขอความร่วมมือของเอกชน พ่อค้า เจ้าของที่ดิน อาคาร ตลอดจนหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ถึงแม้ว่าอุปสรรคใหญ่ของเราในช่วงระยะเวลาอันสั้น คือ จำนวนเงินซึ่งมากที่จะต้องลงทุน หากในระยะยาวอันมีการสนับสนุนจากการพัฒนาภูเก็ตเป็นแหล่งท่องเที่ยว เราจะได้ผลประโยชน์กลับคืนมาอย่างคุ้มค่าจากการที่ได้มีการปฏิบัติตามแผนการอนุรักษ์นี้.

Thesis Title : Phuket - A Study in Architectural Conservation by
Planning Measures.

Name : Miss Doosadee Thaitakoo

Department : Urban Planning

Advisor : Assistant Professor Decha Boonkam

Academic Year : 1979

ABSTRACT

The purpose of the study is to find out the policy for conserving and maintaining the old town in the central area of the Phuket Municipality in the present time. The study is under the condition of keeping the uniqueness of the buildings and their surroundings which are worth for architectural, historical, archeological and cultural values including the economic value which is respectively increasing in case of developing Phuket as a tourist center.

The essential points of the process on working the thesis were :

- 1) To survey and observe the whole study area in the topic of present use of buildings and their condition including the architectural and historical merit.
 - 2) To identify which kind of buildings, group of buildings, street pattern and space should be conserved according to their priorities.
- Furthermore the study is trying to find out the present use and activities of the buildings through out the future activities which can be brought in for giving a liveable atmosphere to the area.

3) To prepare the conservation policy. After studying the history of the area and the architecture of buildings, we can identify the problems within the area. Knowing the background of the area, we can plan for an efficiency conservation policy. The main point of the conservation policy is to preserve and enhance the spacial characteristics of the architecture and physical environment.

4) To study and analyse the legal enactments which can be used to support and control any action on conservation. Furthermore we also studied the ability of local organization in order to evaluate the probability in making the plan real. In this condition we had to study the economic status of the organization whether they can afford any conversion and restoration or not.

The final result of the study we found out that among the problems of conservation, the organizational problem was ranked to be the most important. In the case of Phuket, nothing can do much unless any organizations came into hand for managing and planning the conservation policy. The only one organization that came into responsibility is the Department of Fine Arts. Nevertheless the Department of Fine Arts cannot do anything much without the cooperation of private individual, investor, land owner or any related organization.

Even the actions on conservation cost a lot of money, if Phuket is developed as a tourist center and this conservation policy is accepted, we are sure to get benefit in the long run.

กิติกรรมประกาศ

ตลอดช่วงเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ ข้าพเจ้าได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ เกชา บุญคำ วิทยากรเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางต่าง ๆ ให้นักเรียนมีประกอบกันคว่ำ และสำคัญที่สุด คือให้กำลังใจแก่ข้าพเจ้า อาจารย์ เกชา บุญคำ จึงเป็นบุคคลแรกที่ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติ จิระกุล อย่างสูง ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาเป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้กรุณาให้กำลังใจความเอาใจใส่ห่วงใย ตลอดช่วงเวลาอันยาวนานของการศึกษา และการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ อัน นิมนานเหมินทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชุมพล สุรินทรามุรณีย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติ จิระกุล อาจารย์ เกชา บุญคำ และคณาจารย์ที่ได้กรุณาให้คำวิจารณ์อันเป็นประโยชน์ในการสอบวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

และขอขอบพระคุณ คุณอัมพา บุญเป็ชระกุล ข้าราชการ พนักงานองค์การของรัฐ พ่อค้า ประชาชน ทั้งที่จังหวัดภูเก็ต และในกรุงเทพมหานคร ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์

ที่สุด ขอรำลึกใน ความเป็นบ้าน
ความเป็นเพื่อน
และความเป็นครู

ด้วยนามธรรมเหล่านี้ วิทยานิพนธ์นี้ จึงพบกับคำว่า "สำเร็จ".

คุณหญิง หายตะคุ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๙
กิตติกรรมประกาศ	๙
บทที่ 1 : บทนำ	1
- ความเป็นมาของวิทยานิพนธ์	1
- เป้าหมายของวิทยานิพนธ์	2
- วัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์	2
- ขอบเขตของการศึกษา	2
- วิธีดำเนินการศึกษา	3
- คำจำกัดความ	5
- ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย	7
- ระดับความเชื่อมั่น	8
- ประโยชน์ของการวิจัย	9
บทที่ 2 : การวิจัยและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง	10
- การวิจัยและแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดภูเก็ต	10
- การวิจัยและแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ ที่จังหวัดภูเก็ต	11
- การวิจัยและแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ ในประเทศอื่น	15
บทที่ 3 : วิธีดำเนินการวิจัย	31
- วัตถุประสงค์ของการดำเนินการ	31
- ข้อมูล	31
- การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล	34
- รายละเอียดของการดำเนินงานโดยสรุป	35

บทที่ 4 :	สภาพความเป็นจริง และการวิเคราะห์ปัญหา	38
	- สภาพความเป็นจริงในระดับนโยบาย	38
	- สภาพความเป็นจริงในระดับสถิติวิเคราะห์	47
	- สภาพความเป็นจริงในระดับการศึกษา เพื่อการอนุรักษ์	62
บทที่ 5 :	แนวนโยบายเพื่อการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม	143
บทที่ 6 :	มาตรการและการสนับสนุนให้เป็นไปตามแผนการอนุรักษ์	151
	- การศึกษาค้นกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	151
	- การศึกษาค้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	198
บทที่ 7 :	ผลสรุปของการศึกษา และข้อเสนอแนะ	216
บรรณานุกรม	219
ประวัติการศึกษา	222

รายการแผนที่ประกอบ

		หน้า
แผนที่ 1	การกำหนดพื้นที่ศึกษา	64
แผนที่ 2	ตำแหน่งอาคารแบบเก่า	101
แผนที่ 3	ลักษณะพิเศษด้านสถาปัตยกรรมของอาคารเก่า	102
แผนที่ 3.1	ความสำคัญด้านประวัติศาสตร์	87
แผนที่ 4	สภาพอาคาร	106
แผนที่ 5	การใช้พื้นที่อาคารชั้นล่าง	108
แผนที่ 6	การใช้พื้นที่อาคารชั้นบน	109
แผนที่ 7	ความเป็นเจ้าของที่ดิน	110
แผนที่ 8	ค่ารายปีของอาคาร	124
แผนที่ 9	ค่าเช่าอาคาร	125
แผนที่ 10	ความเร่งด่วนของการอนุรักษ์	126
แผนที่ 11	ราคาปานกลางที่ดิน	141
แผนที่ 12	ราคาที่ดิน	142
แผนที่ 13	กัมมภูมิตันชุมชน	128
แผนที่ 14	สรุประดับของการอนุรักษ์	132
แผนที่ 15	นโยบายอนุรักษ์	148
แผนที่ 16	ข้อเสนอแนะ	149

ภาพที่ 1	ตัวอย่างการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมที่เมือง Bath	22
ภาพที่ 2	ตัวอย่างการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมที่เมือง Poole	23
ภาพที่ 3	ตัวอย่างการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมที่ Prior Park	25
ภาพที่ 4	ตัวอย่างการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมที่ Castle Square	26
ภาพที่ 5	ตัวอย่างการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมที่ St. George Square	28
ภาพที่ 6	ตัวอย่างการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมที่ Thame Street	29
ภาพที่ 7	ตัวอย่างการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมที่ High Street	30
ภาพที่ 8	วิวัฒนาการของเมืองภูเก็ต	79
ภาพที่ 9	การใช้พื้นที่กินปีพ.ศ. 2452 ของบริเวณศึกษา	81
ภาพที่ 10	การวิเคราะห์คานประวัติศาสตร์	86
ภาพที่ 11	ตึกแถวที่ชู้เจาและภูเก็ต	89
ภาพที่ 12	ตึกแถวที่บีนังและภูเก็ต	92
ภาพที่ 13	บ้านพักอาศัยที่บีนังและภูเก็ต	93
ภาพที่ 14	ตึกแถวที่คิมฮยและบีนัง	95
ภาพที่ 15	ผังบริเวณตึกแถวที่บีนัง	96
ภาพที่ 16	ตัวอย่างอาคารโคโลเนียลสไตล์ที่บีนัง	97
ภาพที่ 17	ภาพถ่ายทางอากาศ บีนัง	98
ภาพที่ 18	ภาพถ่ายทางอากาศ ภูเก็ต	99
ภาพที่ 19	รูปตั้งคานหน้าของห้องแถวถนนสายต่าง ๆ ภูเก็ต	103
ภาพที่ 20	การวิเคราะห์คานสถาปัตยกรรม	107
ภาพที่ 21	ลักษณะสถาปัตยกรรม ถนนคิบุก	113
ภาพที่ 22	ลักษณะสถาปัตยกรรม ถนนกระบี่	114
ภาพที่ 23	ลักษณะสถาปัตยกรรม ถนนกลาง	115
ภาพที่ 24	ลักษณะสถาปัตยกรรม ถนนพังงา	116
ภาพที่ 25	ลักษณะสถาปัตยกรรม ถนนระนอง	117
ภาพที่ 26	ลักษณะสถาปัตยกรรม ถนนรัชฎา	118

		หน้า
ภาพที่ 27	ลักษณะสถาปัตยกรรม ถนนเยาวราช	119
ภาพที่ 28	ลักษณะสถาปัตยกรรม ถนนเทพศิรินทร์	120
ภาพที่ 29	ลักษณะสถาปัตยกรรม ถนนภูเก็ท	121
ภาพที่ 30	ลักษณะสถาปัตยกรรม ถนนมนตรี	122
ภาพที่ 31	สภาพแวดล้อม เมือง	129
ภาพที่ 32	สรุปอาคารอนุรักษ์ระดับ 1 พิเศษ	134
ภาพที่ 33	อาคารอนุรักษ์ระดับ 1	135
ภาพที่ 34	อาคารอนุรักษ์ระดับ 2	137
ภาพที่ 35	อาคารอนุรักษ์ระดับ 3	138
ภาพที่ 36	อาคารอนุรักษ์ระดับ 4	139
ภาพที่ 37	อาคารอนุรักษ์ระดับ 5	140
ภาพที่ 38	รูปแสดงเส้นขอบฟ้าของเมืองและข้อเสนอแนะ	150
ภาพที่ 39	การวิเคราะห์ประเภทกิจกรรมกับการใช้ที่ดิน	184
ภาพที่ 40	สรุปแนวทางเลือกเพื่อการสนับสนุน ความคุม การอนุรักษ์	215